

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Development of School Administrators' Strategic Leadership Indicators
Affecting the Effectiveness of Opportunity Expansion Schools under
Office of the Basic Education Commission
In the North-Eastern Region of Thailand

พิชิต โกพล¹ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร² วาโร เฟิงสวัสดิ์³ และ วลนิกา ฉลากบาง⁴
Pichit Kophon,¹ Sakthai Surakitbowon,² Waro Phengsawat³
and Wannika Chalabang⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัย มี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ และระยะที่ 3 ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสอบถามผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 630 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ชนิดประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 6 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย 109 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ด้านการกำหนดทิศทางองค์กรมี 4 องค์ประกอบย่อย 25 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการคิดในระดับสูงมี 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ ด้านการกำหนดกลยุทธ์มี 2 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวบ่งชี้ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมี 5 องค์ประกอบย่อย 30 ตัวบ่งชี้ ด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์มี 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ และด้านประสิทธิผลของโรงเรียนมี 4 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ 2) โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Chi-square = 80.83 df = 83 ค่า P = 0.54689 ค่า GFI = 0.99 ค่า AGFI = 0.96 ค่า RMSEA = 0.000 ค่า CN = 866.87)

คำสำคัญ : การพัฒนา ; ตัวบ่งชี้ ; ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ; ประสิทธิภาพโรงเรียน ; โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Doctoral Student in Education Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to develop strategic leadership indicators of school administrators that affect effectiveness of opportunity expansion schools under Office of the Basic Education Commission in the northeastern region of Thailand, and 2) to test for the goodness-of-fit of the structural model of strategic leadership indicators of school administrators that affect effectiveness of opportunity expansion schools with the empirical data. The study was divided into 3 phases. The first phase was to determine main components, sub-components and indicators by studying documents and research as well as interviewing 7 experts. The second phase was to develop indicators by asking 21 experts through the three-round application of modified Delphi technique. The third phase was to test for a goodness-of-fit of the structural model of indicators with the empirical data by asking 630 opportunity expansion school directors selected using multi-stage random sampling. The tool used in collecting data was a 5-rating scale questionnaire. Data were analyzed to determine basic statistical values, while the LISREL program was employed to conduct a confirmatory factor analysis.

The results of study can be concluded as follows: 1) the strategic leadership indicators of school administrators that affect effectiveness of opportunity expansion schools under Office of the Basic Education Commission in the northeast region of Thailand comprised 6 main components, 21 sub-components and 109 indicators which were in accordance with the related principles, concepts and theories. The 1st main component of them was the aspect of determination of organizational directions comprising 4 sub-components and 25 indicators; the 2nd one was the aspect of high-level thinking process comprising 3 sub-components and 16 indicators; the 3rd one was the aspect of strategy formulation comprising 2 sub-components and 11 indicators; the 4th one was the aspect of strategy implementation comprising 5 sub-components and 30 indicators; the 5th one was the aspect of strategy control and assessment comprising 3 sub-components and 14 indicators; and the 6th one was the aspect of school effectiveness comprising 4 sub-components and 13 indicators. 2) The structural model of strategic leadership indicators of school administrators that affect effectiveness of opportunity expansion schools under Office of the Basic Education Commission in the northeastern region of Thailand has a goodness-of-fit with the empirical data as stated in the hypothesis (Chi-square = 80.83, df =83, P value = 0.54689, GFI value = 0.99, AGFI value = 0.96, RMSEA value = 0.000, and CN value = 866.87).

Keywords : Development ; Indicator ; Strategic Leadership ; School Effectiveness ; Opportunity Expansion School

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาท่ามกลางสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำระดับสูงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิด และการบริหารแบบใหม่ให้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยพยายามวางแผนกลยุทธ์ที่ครอบคลุมกิจการทั้งหมดขององค์การ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. 2548) ความสำเร็จทางการบริหารทุกๆ องค์การจะต้องขึ้นอยู่กับ พฤติกรรมการบริหาร (Stuart-Kotze & Roskin. 1983) พฤติกรรมการบริหารที่เป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดของความสำเร็จทางการบริหารของผู้บริหารมี 4 ประการ คือ พฤติกรรมการบริหารด้านภาวะผู้นำ พฤติกรรมการบริหารด้านการตัดสินใจ และพฤติกรรมการบริหารด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของ Hoy & Miskel (1991) ด้วยเหตุดังกล่าว พฤติกรรมการบริหารด้านภาวะผู้นำจึงมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางการสร้างทางเลือกและการนำไปสู่การปฏิบัติ การที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การนั้นไม่ใช่จะอาศัยโชคช่วยแต่จะต้องเป็นผลจากการที่คอยติดตามสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์การ การคาดการณ์ถึงอนาคตขององค์การในระยะยาว และการพัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อมุ่งไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ (วิโรจน์ สารรัตน์. 2548) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นความสามารถของบุคคลที่มีบทบาทต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง การจัดองค์การถึงแม้จะไม่เรียบร้อย ถูกต้อง ก็อาจได้รับผลงานสูง หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นผู้นำ

ในการดำเนินงานของคณะบุคคลทั้งในและนอกสถานศึกษาและเป็นตัวบ่งชี้ทิศทางการดำเนินนโยบายทางการศึกษา หากผู้บริหารมีความสามารถและมีวิสัยทัศน์ การดำเนินงานก็จะไปในแนวทางที่มุ่งหวังไว้ (ตัญญุรักษ์ พวงนิล, 2555)

ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังที่ Baskett & Miklos (1992) สรุปว่า กระบวนการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปเป็นสารสนเทศ เกณฑ์การประเมิน และแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีขีดความสามารถสูงในการบริหารจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

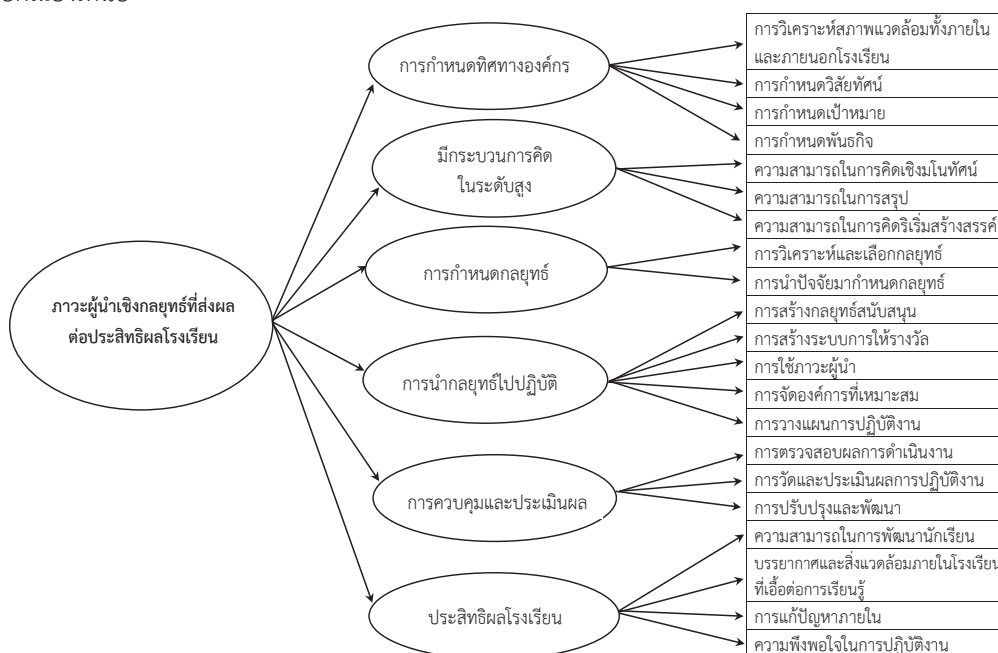
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของ ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ- เฝียงเหนือที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น Dess & Miller (1993), Gill (2006), รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) ฯลฯ ด้านประสิทธิผลโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ Mott (1972 cited in Hoy & Miskel, 1991), Sergiovanni (1991), Hoy & Miskel (1991) เป็นต้น และได้นำมาสังเคราะห์วิเคราะห์ สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ได้จำนวน 6 องค์ประกอบหลัก และ 20 องค์ประกอบย่อย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เทคนิคเดลฟายปรับปรุง และการวิจัยเชิงสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และโปรแกรมลิสเรล (LISREL) ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความสอดคล้องของพฤติกรรมบ่งชี้

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้คือ แบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟายปรับปรุง 3 รอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน รอบที่ 1 ส่งแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วยพร้อมคำถามปลายเปิดของแต่ละตอน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ โดยเลือกประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไป และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และรอบที่ 3 แล้วนำมาวิเคราะห์ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์โดยคัดเลือกข้อความที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันในระดับมากเป็นรายชื่อ จนได้ฉันทามติ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะนี้คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ มีข้อความรวมทั้งสิ้น 109 ข้อ เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3,282 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 630 คน ซึ่ง Comrey & Lee (1992 ; อ้างอิงมาจาก กัลยา วาณิชยบัญชา. 2551) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการวิเคราะห์องค์ประกอบว่า ถ้าใช้ขนาดตัวอย่าง 600 คน ความเหมาะสมของการวิเคราะห์จะดีที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 630 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2551)

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงและถูกต้องของแบบสอบถามและให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 630 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญโดยเทคนิคเดลฟายปรับปรุง แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 2 และ 3 สถิติที่ใช้คือค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเบ้และความโด่ง เพื่อดูลักษณะการแจกแจงของข้อมูล การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย 109 ตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นไปตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางองค์การมี 4 องค์ประกอบย่อย 25 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการคิดในระดับสูงมี 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ ด้านการกำหนดกลยุทธ์มี 2 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวบ่งชี้ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมี 5 องค์ประกอบย่อย 30 ตัวบ่งชี้ ด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ มี 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ และด้านประสิทธิภาพของโรงเรียนมี 4 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ ดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับสอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R ²)	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ (e)
การวิเคราะห์อันดับสอง				
SD	0.95**(0.04)	0.90	-	-
SH	0.97**(0.04)	0.94	-	-
SF	0.97**(0.04)	0.95	-	-
SI	0.96**(0.04)	0.93	-	-
SC	0.98**(0.05)	0.95	-	-
EF	0.98**(0.04)	0.97	-	-

Chi-square = 80.83 df = 83 p = 0.54689

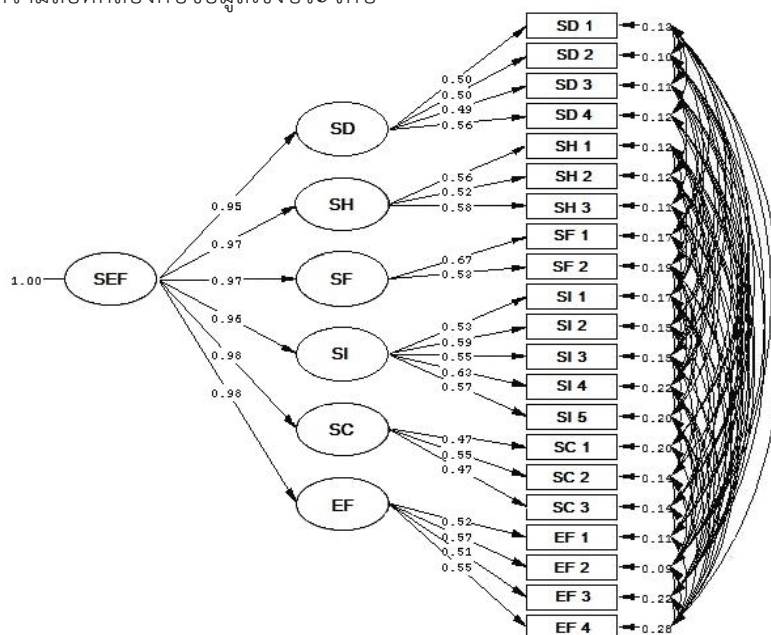
GFI = 0.99 AGFI = 0.96 RMSEA = 0.000

CN = 866.87

2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเป็นการพัฒนาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่หนึ่ง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โดยมีค่า ไค-สแควร์ (Chi-square : χ^2) เท่ากับ 80.83 ไม่มีนัยสำคัญค่า df เท่ากับ 83 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df เท่ากับ 0.973 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คือต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Chi-square = 80.83 df = 83 ค่า P = 0.54689 ค่า GFI = 0.99 ค่า AGFI = 0.96 ค่า RMSEA = 0.000 ค่า CN = 866.87) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ (SC) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 ด้านประสิทธิผลของโรงเรียน (EF) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 ด้านกระบวนการคิดในระดับสูง (SH) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ (SF) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (SI) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 และด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร (SD) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 ตามลำดับสามารถเขียนสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนได้ดังนี้ $SEF = 0.98(SC) + 0.98(EF) + 0.97(SH) + 0.97(SF) + 0.96(SI) + 0.95(SD)$

ดังภาพที่ 2

Chi-square = 80.83, df = 83, P-value = 0.546, RMSEA = 0.000

ภาพที่ 2 โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตัวแปรแฝงภายนอก

SEF แทนภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน

2. องค์ประกอบหลัก

SD แทน การกำหนดทิศทางองค์กร

SH แทน กระบวนการคิดในระดับสูง

SF แทน การกำหนดกลยุทธ์

SI แทน การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

SC แทน การควบคุมและประเมินผล

EF แทน ประสิทธิภาพของโรงเรียน

3. องค์ประกอบย่อย

SD1 แทน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

SD2 แทน การกำหนดวิสัยทัศน์

SD3 แทน การกำหนดเป้าหมาย

SD4 แทน การกำหนดพันธกิจ

SH1 แทน ความสามารถในการคิดเชิงมนทัศน์

SH2 แทน ความสามารถในการสรุป

SH3 แทน ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

SF1 แทน การวิเคราะห์และเลือกกลยุทธ์

SF2 แทน การนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์

SI1 แทน การสร้างกลยุทธ์สนับสนุน

SI2 แทน การสร้างระบบการให้รางวัล

SI3 แทน การใช้ภาวะผู้นำ

SI4 แทน การจัดองค์การที่เหมาะสม

SI5 แทน การวางแผนการปฏิบัติงาน

SC1 แทน การตรวจสอบผลการดำเนินงาน

SC2 แทน การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน

SC3 แทน การปรับปรุงและพัฒนา

EF1 แทน ความสามารถในการพัฒนานักเรียน

EF2 แทน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

EF3 แทน การแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

EF4 แทน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์พบว่า มี 6 องค์ประกอบ คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร กระบวนการคิดในระดับสูง การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การควบคุมและประเมินผล กลยุทธ์และประสิทธิภาพโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ

กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ ตัญญ์ลักษณ์ พวงนิล (2555) ได้ศึกษาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) ความคิดความเข้าใจในระดับสูง 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์และ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) กล่าวว่า องค์ประกอบของการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย การกำหนดทิศทางขององค์กรโดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูง เพื่อ 1) วิเคราะห์สถานการณ์ 2) กำหนดกลยุทธ์ และ 3) นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังพบว่า องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มี 6 องค์ประกอบ ซึ่งแตกต่างจากนักวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้น และส่งผลต่อองค์ประกอบด้านประสิทธิภาพโรงเรียน เพราะประสิทธิภาพโรงเรียนเป็นความสำเร็จในการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาและให้ความสำคัญ

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้ พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่าและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้พบว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรภรณ์ ทีสุโกส (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับวานิสันธุ์ ผาสา (2554) ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการที่พัฒนาขึ้น มี 88 ตัวบ่งชี้ และมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 46 ตัวบ่งชี้ และระดับมาก 42 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลและสังกัดอื่นๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์และประสิทธิผลโรงเรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ และประสิทธิผลโรงเรียนเป็นอันดับแรก โดยนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์การบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมาย อีกทั้งสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2551). *หลักสถิติ*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *การคิดวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- ตวัณท์ลักษณ์ พวงนิล. (2555). *โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปรชญาดุขฎิบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.
- วัชรารณ ธิสุกะ. (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. ปรชญาดุขฎิบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วานิสันธุ์ ฆาลา. (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม*. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 1(2); 103-110
- วาโร เฟิงส์วส์ตี. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สุวิริยาสาน.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2548). *ผู้บริหารโรงเรียนสามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติ : ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : วิรัตน์เอดดูเคชั่น.
- Baskett, S. & Miklos, E. (1992). Perspectives of effective principals. *The Canadian Administrator*, 32(1) 1-10.
- Dess, G.G, & Miller, A. (1993). *Strategic management*. Singapore : McGraw-Hill.
- Gill, R. (2006). *Theory and practice of leadership*. London : Sage.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (1991). *Education administration: Theory, research and practice* (8th ed.). Singapore : McGraw-Hill International.
- Sergiovanni, T. J. (1991). *The principalship: A reflective practice perspective* (2nd ed.) Needham Heights : Allyn and Bacon.
- Stuart-Kotze, R., & Roskin, R. (1983). *Success guide to managerial achievement*. Reston, VI : Reston Publishing Company.

Translated Thai References

- Charoenwongsak, K. (2004). *Critical thinking* (2nd ed.). Bangkok : Success Media Co., Ltd. [in Thai]
- Phala, W. (2011). Development of indicators of academic leadership for school administrators under the Nakhon Phanom Municipality. *Journal of Nakhon Phanom University*, 1(2);103-110. [in Thai]
- Phengsawat, W. (2008). *Research methodology*. Bangkok : Suwiriyasan Publisher. [in Thai]
- Phongsriwat, S. (2005). *Leadership, theory and practice: The art and science to the perfect Leadership*. (revised 2nd ed.). Bangkok : Wirat Education. [in Thai]

- Phuangnil, T. (2012). *A strategic leadership development program for school administrators in basic education schools* (Unpublished doctoral dissertation). Khon Khaen University, Khon Kaen, Thailand. [in Thai]
- Prasertsri, R. (2001). *Leadership*. Bangkok : Thanathat Publisher. [in Thai]
- Sanrattana, W. (2005). *Three-dimension school administrators: Professional development into being an effective administrator*. Bangkok : Thipwisut Publisher. [in Thai]
- Theesuka, W. (2014). *Development of strategic management indicators for educational administrators under the Offices of Primary Education Service Areas* (Unpublished doctoral dissertation). Sakon Nakhon, Sakon Nakhon Rajabhat University. [in Thai]
- Wanichbuncha, K. (2008). *Principles of statistics*. Bangkok : Thammasarn. [in Thai]